

Obrana od igračaka

Boston Globe [piše](#) [1] kako su u sklopu zaštite ovogodišnjeg bostonskog maratona prvi puta korišteni uređaji koji otkrivaju dronove, bespilotne letjelice. Dronove je dosad koristila vojska, za izviđanje i precizno uništavanje odabranih meta. No tržište je odnedavno preplavljeno jeftinim letećim igračkama koje se mogu koristiti za prijenos lakog tereta, a koje su počele zabrinjavati ljude zadužene za sigurnost.

Dosad nisu zabilježeni ozbiljniji napadi korištenjem civilnih dronova, ali je bilo nekoliko incidenata, poput onog u susjedstvu, kada je na stadion Partizana za vrijeme utakmice između Srbije i Albanije doletio dron s albanskom zastavom, izazvavši tučnjavu među navijačima i prekid utakmice.

Kada su Japanci, nakon nesreće u Fukushima, odlučili ponovo pokrenuti svoje nuklearke, na krov ureda japanskog premijera sletio je dron noseći bocu vode s oznakom radioaktivnosti. Nije bilo štete, radilo se samo o protestu protivnika nuklearne energije.

Međutim stručnjaci za sigurnost predviđaju da bi te leteće igračke, koje za sada mogu letjeti pola sata noseći teret od 1,5 kg, netko mogao iskoristiti za prijenos eksploziva ili kemijsko-biološkog oružja. Zamislite roj dronova programiran da izazove štetu na nekom mjestu gdje se okupilo mnoštvo ljudi!

Kad sam bio dijete, dobio sam igračku u obliku drške na koju se natakne plastični krug s elisama. Povlačenjem uzice, elise bi

zarotirale i poletjele, a djeca bi jurila za njima i nastojala ih pri slijetanju uhvatiti i ponovo ih potjerati uvis. Bila je to bezazlena igračka koja nikome nije mogla naškoditi.

Djeca ostaju djeca, ali se igračke mijenjaju. Današnje su pravo čudo tehnologije. Klinci se igraju s računalima i helikopterima na daljinsko upravljanje. Današnji su televizori pametni, spojeni na Internet, a hladnjaci mogu naručivati robu iz obližnjeg dućana, ako primijete da vam ponestaje piva ili smrznutih pizza. Testiraju se automobili koji će sami juriti autocestama, a najavljuje se Internet stvari, *Internet of things*, svijet umreženih senzora i kojekakvih spravnica, napravljenih kako bi nam olakšale život. Okrugli usisavači već sami kupe mrvice s poda, a kosilice šišaju travu. A dronove, na primjer, koriste pastiri da bi okupili stado ovaca!

Vrli novi svijet postavlja pred nas mnoge nove izazove. Tko će biti odgovoran kada stvari krenu po zlu? Što ako vaš hladnjak naruči kamion piva? Što ako pametni automobil izleti s ceste? Što ako vas televizor prisluškuje i šalje snimke zbivanja iz vaše dnevne sobe na Internet? Otkriven je botnet koji je koristio pametne kućanske aparate za slanje spamova. Maligni softver preuzeo je televizore i hladnjake spojene na Mrežu i dodao im nove funkcije.

Nedavno sam naletio na članak koji spominje neobičan DoS napad: pametna žarulja slala je u mrežu upozorenja da će se uskoro pokvariti, ali ih je slala u tolikom broju da je zagušila mrežu u pametnoj kući!

Hladnjak nije osoba, nema na raspolaganju bankovni račun, ali netko mora platiti naručenu robu. Hoće li to biti vlasnik hladnjaka, ili će on tužiti proizvođača? Ili ćemo hladnjak proglasiti e-osobom i otvoriti mu račun, kako bi mogao naručivati robu do odobrenog iznosa? To je naime jedno od rješenja koje se predlaže.

Nije nam namjera sijati strah od tehnologije. Svi dobro znamo da Space shuttle, bumbar od letjelice, ne bi mogao ni letjeti ni sletjeti bez računala. Humani pilot naprosto ne može obraditi toliku količinu podataka u realnom vremenu i razbio bi letjelicu. Također, ne vjerujem da bi itko od nas želio prati rublje "na ruke", jer se boji perilice. Nema povratka na staro, pa nam ne preostaje drugo nego naučiti kako se živi s novim rizicima.

Razgovor o tehnologiji je zapravo razgovor o ljudima, a strah od tehnologije strah je od naopakih ljudi, "ljudi nahvao", koji te naprave mogu koristiti protiv života.

Kad se već prisjećam djetinstva, spomenut ću čovjeka koji je svojim djelom obilježio moje odrastanje. Karikaturist Oto Reisinger volio se šaliti na račun militarističko-diktatorskog duha. Njegovi generali u kićenim uniformama naslikani su u bizarnim situacijama. Dok normalni građani hrane golubove, general hrani lešinare. Na drugoj karikaturi, ađutanti uzbuđenim gestama nastoje utišati opernu divu koja na sceni izvodi svoju ariju, da ne bi probudila generala koji je zaspao u počasnoj loži. A u parku, dok djeca puštaju brodice u fontani, general skriven iza drveta drži daljinski upravljač i svojom podmornicom ispaljuje torpeda na brodice, dok djeca u suzama gledaju kako njihove igračke tonu.

Sistemci vole gadžete, vole ih hakirati, prilagođavati svojim potrebama. Nisu spravice zločeste, niti hakeri. Problemi nastaju kad se tih sprava dočepaju fanatici koji su uvjereni kako su oni moralno ispravni i 100% u pravu, a svi drugi su u krivu. Takvi su u povijesti čovječanstva napravili najviše štete, počinili najviše zločina, sve u ime nekog višeg cilja. Boga, Alaha, radničke klase, nacije ili nečeg desetog, birajte po volji. Njih se treba čuvati, a ne igračaka.

U međuvremenu, čini se da će procvasti tržište obrambenih uređaja koji će čuvati štćene prostore od dronova. Zasad samo upozoravaju na njihov dolazak, no uskoro možemo očekivati module koji će blokirati komunikaciju između drona i čovjeka koji njime upravlja, ili će ih pucnjavom skidati s neba kao glinene golubove. Hoće li neki general dječaku upucati helikopter koji se previše približio zgradi u kojoj su važni ljudi?

Dok razmišljate o tome, izguglajte Reisingerove karikature, pa se nasmejte, makar kroz suze, na račun svijeta u kojem živimo.

sri, 2015-05-13 21:59 - Aco Dmitrović **Vijesti:** [Sigurnost](#) [2]

Vote: 0

No votes yet

Source URL: <https://sysportal.carnet.hr./node/1549>

Links

[1] <http://www.bostonglobe.com/metro/2015/04/21/boston-marathon-drone-detection-firm-brought-net-guns/2oSp9Brfn5rFOIYqRjMp3H/story.html>

[2] <https://sysportal.carnet.hr./taxonomy/term/13>